

fortitudo mea ut sustineam: aut quis finis meus ut patienter agam? Hanc igitur mortem potestati divinae Job solvi exoptat: ut ab ea decidens cadat in hanc temporariam mortem, quatenus praesentes poenae possint evadere: cum velut arbor de hac vita succisus fuerit.

Nec fortitudo lapidum, fortitudo mea: nec caro mea antea est. Caro mea corrumptur sanie ac putredine vulnerum: quia non est in me talis fortitudo, velut lapidum, ut dolores non sentiam.

Ecce non est auxilium mihi in me: & necessarii quoque mei recesserunt a me. Tam ex sua, quam ex persona Christi Propheta hoc dicit:

Qui tollit ab inimico suo misericordiam, timorem Domini derelinquit. Fratres mei praeterierunt me: sicut torrens qui rapim transit in convallibus. Misericordia est, ad miseras eorum qui tribulantur compatiendo maerore cordis deflecti: hanc vos dum amico non impenditis, timorem Domini derelinquitis.

Qui timent pruinae, irruet super eos nix. Tempore quo fuerint dissipati, peribunt. Timebam peccata etiam minima perpetrare: ne pro eis Dei in me ultio deferveret: & ecce nunc ita punior, tanquam scelera immania commiserim.

Et ut incaluerint, solventur de loco suo. Ubi fervere coeperat nomen ejus in populis, in gloriae suae loco non comparuit, velut nix cum calore dissolvitur.

Involute sunt semita gressuum eorum: ambulabunt in vacuum, & peribunt. Semitas virtutes animi dixit: in quibus ut Deo placeret, omni studio gradiebatur: has semitas malis quae patiebatur involutas atque implicitas esse dicit, dum bonis vitae suae suppliciorum admiscerentur mala.

Considerate semitas Theman: itinera Sabba, & expe-ctate paulisper. Confusi sunt, quia speravi. Venerunt quoque usque ad me: & pudore cooperiti sunt. Id est, intuemini ad haec loca quae dixi, & ipso silentio cognoscetis vera esse quae dixi. Respiciet ad vias divertorum regnorum: per quas ad me omnium gentium frequentia confluebant: & videbitis eas raritate, imo solitudine hominum desolatas.

Nunc venistis, & modo videntes plagam meam timetis: Nunquid dixi: Afferte mihi, & de substantia vestra donate mihi: vel liberate me de manu hostis, & de manu robustorum eruite me? Docete me, & ego tacebo: & si quid forte ignoravi, instruite me. Quare detraxistis sermonibus veritatis, cum de vobis nullus sit qui possit arguere me? Ad increpandum tantum eloquia concinnatis: & in ventum verba profertis: Hoc dicit, quod & ipsi amici sui, exemplo ejus ruinae sibi similem formidarent. Nonne quievi, nonne dissimulavi, patientiam videlicet aut vindictam malorum? Nonne filii, silentio cohibens linguam meam, ut non responderem exprobrantibus mihi mala: vel ne in toto mihi dominaretur iniquitas. His ergo veritatis sermonibus detraxistis, quando quidem me in his non solum fallacem, verum etiam in aliis rebus criminiosum judicatis: cum vestrum nullus ita mundus sit a peccato, ut quemquam possit libera conscientia increpare.

Super pupillum irruitis: & subvertere nitimini amicium vestrum. Verumtamen quod capistis, explete. Præbete aurem, & videte an mentiar. Desolatum scilicet a parentibus & amicis.

Respondete obsecro absque contentione, & loquentes id quod justum est, judicate. Et non invenietis in lingua mea iniquitatem: nec in faucibus meis stultitia personabit. Non sit contradicendum studium, quod contentionis generat morbum: & ita demum animositatis caligine non perturbati, poteritis in me & vos quod justum est judicare.

Caput VII.

MILITIA est vita hominis super terram: & sicut dies mercenarii, dies ejus. Dinicans contra invisibiles adversarios.

Sicut cervus desiderat umbram: & sicut mercenarius praestolatur finem operis sui: sic & ego habui menses vacuos, & noctes laboriosas enumeravi mihi. Si dormiero dicam quando confurgam? & rursum exspectabo vespeream: & replebor doloribus usque ad tenebras. Induta est caro mea putredine. Similiter & ego me consequi arbitrabar: sed pro umbra refri-

gerii incurri ætus poenarum: & pro mercede mei operis, vacuus dimissus sum.

Et sordibus pulveris cutis mea aruit, & contracta est. Dies mei velocius transierunt quam a texente tela succiditur: & consumpti sunt absque ulla spe. Memento quia ventus est vita mea: & non revertetur oculus meus ut videat bona. Hoc etiam ad tormentorum pertinebat dolorem: ut sanies quæ de putredine ferventium vulnerum defluebat, sordibus infusa pulveris, cutem ejus exficcarer, atque contraheret.

Nec aspiciet me visus hominis. In ea enim pace & gloria, divitiis & honore ubi antea fui, jam non sum ab hominibus videndus.

Oculi tui in me, & non substam. Sicut consumitur nubes & pertranst: sic qui descendit ad inferos non ascendet: nec revertetur ultra in domum suam: Quia oculi tui quasi iracundia pleni, in me idcirco sunt intendentes: ut plagas graviores inimici mei accumularent.

Neque cognoscat eum amplius locus ejus. Quapropter & ego non parcam ori meo: loquar in tribulatione spiritus mei, confabulabor cum amaritudine anime meae. Nunquid mare ego sum aut cetus: quia circumdedisti me carcere? Si dixeris, consolabitur me lectulus meus, & revelabor loquens mecum: Id est, pristina mundi istius conversatio, non erit in homine commutata.

In stratu meo terrebis me per somnia, & per visiones horrore concuties. Hoc a Deo Job se pati dicebat, quod a demonibus patiebatur: qui ad ista facienda a Deo acceperant potestatem, qui ei torvis vultibus & minacibus sine dubio apparebant in somnis: fridentibus etiam dentibus: & ad devorandum eum quasi orta apertientes, ut in insolite visionis horrore excuteretur in lecto: & expergefactus somno aufugeret quo solent dolores nimii mitigari: & succederent juges vigiliae, ut indolentibus cruciatibus torqueretur. Sive vulnera quæ vigilans oculis suis videbat quotidie, putresque sanies, vermiumque multitudinem discurrerent per vulnerum foveas, in somnis ei a demonibus demonstrabantur.

Quamobrem elegit suspendium anime meae, & mortem ossa mea. Satius est, inquit, & peccato multo tolerabilius: si vitius cruciatibus, de morte mea cogitem, quam tuæ majestati irrogem blasphemiam.

Desperavi. Nequaquam ultra jam vivam. Desperavi, loquendo hæc, quæ dicere non debeueram. Pro hoc itaque verbo, quo se lapsum in peccatum deplorat, poenitentiam illi-ico profertur dicens:

Parce mihi Domine: nihil enim sunt dies mei. Quid est homo, quia magnificas eum: aut quid apponis erga eum cor tuum? Visitas eum diluculo, & subito probas illum. Tanquam si diceret: in hoc tempore poenitentem suscipe, & obsecranti pro hoc delicto esto placabilis.

Usquequo non parcis mihi. Id est, ab istis poenis mihi instantibus non desistis.

Nec dimittis me, ut glutiam salivam meam? Inter cætera mala dolorum & cruciatuum, Synchronim habuisse se perhibet, qua tumore faucium hominis halitus intercluditur, & sæpe quasi laqueo strangulatus extinguitur.

Peccavi. Quid faciam tibi, o custos hominum? Peccavi in his quæ dixi superius, quæ me dicere non decebat: quid possum facere tibi qui justus es?

Quare me posuisti contrarium tibi? Dedisti mihi copiam respondendi, ut dicerem tibi: justo homini non conveniunt poenæ, quæ potius peccatoribus irrogantur: dum homo hæc dico Deo: creatura creatori: plasma figulo.

Et factus sum mihi metipsum gravis. Quia servus Domino meo tam querula voce respondere non debui.

Cur non tollis peccatum meum: & quare non auferis iniquitatem meam? Ecce nunc in pulvere dormiam: Id est, auferes dolores meos, per quos qui eram hæcenus justus, nunc peccate compellor?

Et si mane me quaesieris, non substam. Post istius sæculi noctem, in illius futuri sæculi principio, quando erit faelix resurrectio beatorum: cum requisitus fuero, non inveniar: quia non ita dignus ero, qui sanctitatis merito substam ante faciem tuam. Quod si ab hinc peccator abiero, cui tu antea propitiatus non fueris: postea ante conspectum tuum, ubi sunt cæteri sancti, amplius non ero.

Caput VIII.

RESPONDENS autem Baldad Suites, dixit: Usquequo loqueris talia, & spiritus multiplex sermonis oris tui? Offensus est Baldad in sermonibus sancti Job. Primum quia temere locutus fuisset ad Deum: deinde, quod diceret, quod in regno fuisset cæteris regibus præpollentior: & quod hanc plagam innocens pateretur: & notat eum ipse Baldad, quod quasi non libera mente & sobria loqueretur, sed nescio quo spiritu potius ageretur.

Nunquid Deus supplantat iudicium, aut omnipotens subvertit quod justum est? Hoc dicit: quia iustitia Dei pateris, quæ mereris.

Etiam si filii tui peccaverunt ei, & dimisit eos in manu iniquitatis suæ: tu tamen si diluculo confurrexeris ad Deum, & omnipotentem fueris deprecatus: si mundus & rectus inceperis, statim evigilabit ad te, & peccatum reddet habitaculum iustitie tuæ: intantum ut si priora tua fuerint parva, & novissima tua multiplicentur nimis. Si filii, inquit, tui facientes mala, dimissi sunt a Deo, ut potestas quæ propter iniquitatem eorum in eos data est, interimendi eos haberet effectum, tibi in nullo nocere poterit: si tamen ipse adhuc jacens in stultitie cæcitate, diluculo in agnitionem divinæ iustitie confurrexeris: & pro tuis erroribus & delictis Deum qui omnia potest concedere, fueris deprecatus. Qui quasi dormire videbatur, non audiendo te videlicet nec videndo, confestim evigilabit ad te, & ad præparandam felicitatem tuam instabit. Intantum ut si priora tua fuerint parva, novissima tua multiplicentur nimis. Si ergo ad Deum conversus fueris, inquit, ab iniquitatibus, propter quas nunc poenas pateris: & per satisfactionem eum pro meritis tuis tibi valde iratum reconciliare volueris: tantam ejus gratiam continuo possidebis: ut ad comparationem novissimorum bonorum tuorum, quæ tibi subito poterit compensare, priora satis parva & minima deputentur. Quos peccatores filius ille junior in Evangelio figuravit, qui cum bonum naturæ, tanquam divitiis cum meretricibus, id est, voluptatibus vivendo, prodigius dissipasset, poenitentem occidit vitulus Christus: annulus quoque fidei, qua cuncta promissa certa impressione signantur, in manu ei tribuitur: & gressuum suorum accepit munimenta, ut super serpentes & scorpiones securus incedat: stola etiam æterna immortalitatis donatur.

Interroga enim generationem pristinam & diligenter investiga patrum memoriam. Hæsterni quippe sumus, & ignoramus: quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram: ipsi docebunt te. Loquentur tibi: & de corde suo proferent eloquia. Hoc est dicere, quia nos hæsterni sumus: interroga antiquos, & invenies alios in diluvio, alios in Sodoma, sive in diversis locis pro peccatis suis diversas accepisse sententias.

Nunquid vivere potest scirpus absque humore, aut crescere carellum sine aqua? Hoc est dicere: sicut scirpus vel carellum sine aqua vivere non potest: ita tu sine fomento atque humore iustitie, nequaquam permanere in pristina felicitate poteris.

Cum adhuc sit in flore, nec carpatur manu, ante omnes herbas arefcit: sic via omnium qui obliviscuntur Deum. Dicit sanctum Job, velut herbae similitudine floruisse: qui antequam ad maturitatem fundatæ gloriæ perveniret, in tanta mala præcipitatus sit, ne in tempore suo, quasi in plenitudine dierum consummato completoque florentissimo regno: manu potestatis Dei, in qua omnia regna consistunt, auferretur a sæculo. Ergo quia non ita egisti, ut in pace, completo tempore tuo conferretis in sepulchrum tuum: idcirco ante omnes herbas, id est, ante omnes peccatores, qui herbarum vocabulo sæpe dicuntur, solis ardore siccatus es: id est, cum infidelibus tribulationibus corde cessisti. Quod autem ait: ante herbas omnes arefcit: quisquis hominum multarum est iniquitatum, sicut tu es, præ pondere criminum, antè incipit poenas lucte quam cæteri peccatores.

Et spes hypocrite peribit. Hypocrite simulantis sanctimoniam vitæ: hic autem secundum Dei testimonium simplex fuit, rectus & innocens: sicut ipse ait: Si ambulavi in vanitate.

Non ei placebit recordia sua: & sicut tela araneorum fiducia ejus. Grandis revera recordia est & amentia, fictè & simulatè agere ante Deum: quod eis in prosperum non procedet, cum ille scrutator sit cordis & renis. Tales in Evangeliiis ar-

Tom. V.

guuntur: qui sunt ornati de foris quasi specie sanctitatis, & intus peccati putredine pleni sunt, ut sepulchra mortuorum.

Innitetur super domum suam, & non stabit. Confidendo in seipso, & confirmando carnem brachii sui: stare non poterit: sed magis cadet superbia. Quia omnis caro fœnum est.

Fulciet eam, & non confurget. Conatur propriis vitibus se erigere, sed nequaquam confurgere poterit: quia non est Dominus fortitudo ejus. In quem incumbentes firmissime continentur.

Humectus videtur antequam veniat sol. Felicitatem prosperantis hominis dicit: qui cum æstu tribulationis percussus fuerit, adversitatibus frangitur: & omnis viros pristinae ejus latitiae, consumptus tristitia exficcat.

Et in ortu suo germen ejus egredietur. In principio, inquit, felicitatis suæ peccator prosperè agere videtur, sed non permanebit, virentis herbae similis: hæc est repentina jucunditas, sicut in psalmo: Cum exorti fuerint peccatores ut fœnum, & apparuerint: id est, velut herbae in virore lætitiæ præsentis emerferint: mox adveniente caumate peribunt. Justus verò non ita ut fœnum floreat: cui, ut dixi, peccatorum gloria comparatur: sed sicut palma florebit, inquit Propheta. Quæ ita in profundum est radicibus stabilita, ut nec tempestatem metuat, nec solis ardorem formidet. Et cum sub sacro numero ad centum usque nodos pervenerit: quibus altitudo ejus solidè continetur: tunc fructus afferet dulcissimos charitatis, in summo scilicet perfectionis fastigio, quo se per incrementa virtutum, quasi per plurimorum quadam ætates annorum ascendisse gloriatur.

Super acervum petrarum radices ejus densabuntur, & inter lapides commorabitur. Quoniam radices ejus in terra bona solidatæ, ut fructus patientiæ afferent non figentur, sed super acervum magis petrarum coarctabuntur, non habendo illic vitæ humorem: moriturus utique prius ariditate sicabitur.

Et inter lapides commorabitur. Metaphoricè: lapides, infideles, & duri cordis hoc loco possunt intelligi: inter quos quisque peccator commorabitur vitæ similitudine coequalis: qui Deum ut stolidi metalla non sentiunt. Aut certe lapides peccata nominavit. Unde Propheta ait: tollite lapides de via: id est, de via sanctæ conversationis auferite peccata.

Si absorberit eum de loco suo: negabit eum, & dicit: Non novi te. Cum de hac vita ad loca squalida inferorum transferendus absorptus fuerit: indignus utique conspectui Dei esse negabitur. Locus hominis, dici potest qualitas conversationis: ubi vel vitæ genere, vel mente consistit: id est, disciplina, vel gratia quam accepit, aut elegit sectari.

Hæc est enim lætitia via ejus. Ironicè dicitur: hæc est lætitia via ejus: velut si diceret: Sic in bonis operibus, Deoque placentibus ambulavit dum viveret: ut ad ærumnas perpetuè perveniret.

Ut rursum de terra alii germinentur. Facit utique Deus, ut justus iudex, dum Judæos incredulos a promissionibus quæ in Christo sunt, propter perfidiam excludit: & gentes propter obedientiam intromittit. Sive in loco Judæ Mathiam constituens: iusta iudicia sua declaravit.

Deus non projiciet simplicem, nec porriget manum malignis. Id dicit: non juvat ut faveatur operantibus iniquitatem: & tamen porriget manum pietatis suæ, ut peccatores ad poenitentiam convertat.

Donec impleatur risu os tuum, & labia tua júbilo. In risu, lætitiæ cordis intellige. In júbilo, vocem exultantis adverte.

Qui oderunt te, induentur confusione. Cum utique talis fueris, qualem dixi superius, qui oderunt te, merito confundentur.

Et tabernaculum impiorum non substam. De Job quidam hoc dicit, sed fallitur. Nam manifestum est tabernaculum impiorum perituum in æternum: id est, diabolium, & ministros ejus: vel etiam præsens sæculum.

Caput IX.

RESPONDENS Job, ait: Verè scio quod ita sit: & quod non justificetur homo compositus Deo. Si voluerit contendere cum eo: non poterit respondere ei unum pro mille. Sapienter corde est, & fortis robore. Noli ergo de me ita existimare quod ego saltem cogitare hoc audeam, cum sciam quia

creatura creatori suo in nullo possit penitus comparari.

Quis resistit ei, & pacem habuit? Quis contra Deum agens non sibi bellum iræ ejus commovit, sicut Dathan & Abiram?

Qui transiit montes: & nescierunt hi quos subvertit in furore suo? Qui commovet terram de loco suo. Metaphoricos, montes homines, sive angeli intelligendi sunt: quorum elatio mentis intantum intumuit, ut excelsis montibus comparentur.

Et columna ejus concutiuntur. Columnas hoc loco pro stabilitate terræ intelligamus: quam Deus super semetipsam immobilissima mole fundavit.

Qui precipit soli, & non oritur, & stellas claudit quasi sub signaculo. Qui extendit cælos solus: & graditur super fluctus maris. Per vicissitudines diei & noctis: dispositione Dei gubernantis omnia quotidie fieri ita videmus.

Qui facit arcum & orionem & hyadas, & interiora Austris. In his stellarum signis, quæ sunt in firmamento cæli penè omnibus stellis notiora: totam militiam astrorum dicit ad regimen Dei pertinere, quæ magna & mirabilia homines ignorant. Unde ipse Dominus ait: Nunquid nosci ordinem cæli, & ponis rationem ipsius? Item moraliter: Qui commovet terram de loco suo. Hominem Deus de loco vitæ prioris commovit, & delectabiles cogitationes, sed noxias quibus quasi columinis incubans acquiescens in eis sustinebatur: concussit & infirmavit, ut eum ad sanctitatem vitæ commutaret. Qui precipit soli, & non oritur. Peccatoribus cordis cecitate percussis, non sol oritur justitiæ scripturæ, sive stellarum: id est, sanctorum merita, quibus alii ab aliis distabant in claritate: qui dum hic latent, quasi clauduntur sub signaculo. Qui extendit cælos suos. Apostolos & cæteros sanctos, cælos effectos, ubique prædicatione diffundit: sive eis scripturas quæ cælorum nomine plerumque significantur, revelando eorum cordibus patefacit: sicut ait: Quoniam videbo cælos opera digitorum tuorum. Egre ditur super fluctus maris. Super sæculi utique istius homines inquietos, elatos & turbidos: ut ad mansuetudinem & placabilitatem timore deposito conculerentur. Qui facit arcum: id est, primos in resurrectione Ecclesiæ: ut sint gloriosi, splendentes velut meridies calore charitatis Dei accensi, & fidei lumine illustrati.

Qui facit magna & incomprehensibilia & mirabilia: quorum non est numerus. Magnum est quod facit Deus, ut vas fragile hominem morti obnoxium per Christum in spem beatæ resurrectionis constituat. Et interiora Austris. Ubi candelabrum cum lucernis, septiformis spiritus gratia videlicet & intelligentiæ relucens, collocatur.

Si venerit ad me, non video eum: si abierit, non intelligam. Si repente interroget, quis respondebit ei? Vel quis dicere potest, cur ita facis? Deus, cujus ira nemo resistere potest. Plus dicit, quod venientis Dei præsentia sit, quando homini innotescit: & quando occultatur, quasi abeuntis absentia indicatur.

Et sub quo curvantur qui portant orbem. Quantum ergo sum ego ut respondeam ei, & loquar verbis meis cum eo? Qui etiam si habuero quippiam justum, non respondebo, sed meum judicem deprecabor. Portantes orbem, sancti rectè intelliguntur: qui gloriâ meritorum suorum, magni & potentes sunt apud Deum. Hi ergo cordis humilitate ad interveniendum pro peccatoribus in conspectu ejus sunt incurvati. Ita sancti portant mundum, dum eum ne ruat ac pereat, orationum fortitudine sustinent. Columnæ cæli intremiscunt, ac pavent ad nutum ejus. Apostoli, Prophetæ, omnesque apostolici viri, sancti quoque & cæteri fideles intelligendi sunt: de quibus est Petrus, Jacobus & Joannes, qui videbant esse columnæ: sive sancti ante Deum incurvati, & prociuentes adorant, qui portant orbem, id est, totum hominem suum: quem docti minorem mundum appellant: perfectioni crucis imponunt: & ne per mundi vanitates cogitationibus solvatur ac deflectat: intra se eum constringendo per Dei gratiam regunt & continent.

Et cum invocantem me exaudieris, non credo quod audierit vocem meam. Qui me etiam inculpabili studentem vitæ, impugnantium permittit injuriâ. Exauditus est in hoc, ut Dei bona mereatur. Non se autem exauditum credit, eo quod mala patiatur.

In turbine enim conteret me: & multiplicabit vulnera mea etiam sine causa. Turbo diabolus potest intelligi, qui velut turbo incubuit in Job ut eum vastaret.

Non concedis requiescere spiritum meum. Astmaticon se dicebat effectum: infirmitas enim est quæ in pulmonibus generatur. Obstruuntur aditus quidam pulmonum, quos Græci poros appellant: & ita constringuntur atque concluduntur in pulmonibus, ut dicunt medici, ut reddere, sive recipere spiritum pulmones coangustati non possint, nimio etiam dolore cum festinato suspitio repetitur, & concisus status emittitur.

Et implet me amaritudinibus. Si fortitudo quaritur, robustissimus est. Si aequitas judicii, nemo audeat pro me testimonium dicere. Si justificare me voluero, os meum condemnabit me. Si innocentem ostendero pravum me comprobabit. Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea, & tadebit me vita mea. Unum est quod locutus sum, & innocentem, & impium ipse consumit. Plagis omnibus atque infirmitatibus circumdata atque obfusa, repleta fellis atque blasphemie, & amaritudine anima mea. Ita ut durum verbum & asperum os meum dicere compellatur: & tadebit me vita mea. Ego tamen hoc solum novi, quod malis vitæ præsentis punior.

Si flagellat, occidat semel: & non de penis innocentium rideat. Durè hic satis locutus est contra Deum. In toto quidem libro hoc, nullus locus est asperior isto, & altero superius posito, ubi ait: quamobrem elegi suspensum anima mea, & mortem ossa mea: de quibus sermonibus respondit ad Deum in fine libri: unum locutus sum, quod utinam non dixissem, & alterum quibus ultra nihil addam. Tota altercationio Job cum amicis hic est, quod ille fe justum, illi eum impium pronuntiabant.

Tertia data est in manus impii. Caro Christi in potestatem Herodis sive Pilati: vel ipse Job in potestatem diaboli. Vultum judicium ejus operit. Quod si non ille est, quis ergo est? Dies mei velociore fuerunt cursore: fugerunt, & non viderunt bonum. Pertranserunt quasi naves poma portantes: sicut aquila volans ad escam. Vultum hoc loco mentis judicium, quod Dei justo judicio est opertum appellat. Excæcanda corda satellitum impii diaboli: quos iustic judices nominavit: ut sanctum Job crudelitate acris cruciarent.

Cum dixerit: nequaquam ita loquar. Nequaquam ita ait: hoc est, quando compellente cruciatur, aspera contra Deum loquitur & dura: eodem puncto respiciens definitio me Deo ita loqui non oportere.

Commuto faciem meam, & dolore torqueor. Verebar omnia opera mea: sciens quod non parceres delinquenti: si autem & sic impius sum, quare frustra laboravi? Id est, præ doloris nimietate contraho atque contristor: & in ipso definitionis meæ momento, subitis ac repentinis dolorum aculeis ita vexor atque discrucior, ut rursus amaritudinis & fellis verba deprimam.

Si lotus fuero quasi aquis nivis: & fulserint velut mundissima manus mea: tamen sordibus intinges me. In ablutione ergo aquarum nivis, candor mentis ostenditur: & in manu, munditia fructus sanctorum operum demonstratur. Et rectè potest nivis baptismus comparari. In pluvia ergo & imbre affluente sermonem doctrine legislator voluit indicare. In rore verò & in nive, sensum cum illuminatione sui interiora viscerum penetrantem.

Et abominabuntur me vestimenta mea. Neque enim viro, qui similis mei est, respondebo: nec qui mecum in judicio æquo possit audiri. Tantum enim malorum mihi illatum est: ut squalore vulneris & putredinis, si dici potest etiam quæ insensibilia sunt detestentur.

Non est qui utrumque valeat arguere: Id est, quis est qui Deum potest justitiæ, quasi iniquum arguere, nisi temerarius & blasphemus? quis potest velut in reum iniquitatis cum extensione manus dare sententiam? Job verò juxta Dei testimonium, quo fuerat collaudatus, eo quod innocens esset, sibi concisus verè dixit, quod non esset ullus eorum, cum quibus altercabatur, qui eum rectè possit arguere: quia ille judicare alterum justissime audeat, cujus rea conscientia de his quæ in alterum judicat, non tenetur.

Et ponere manum suam in ambobus. Auferat à me virgam suam: & pavor ejus non me terreat. Loquar, & non timebo eum. Nec enim possum metuens respondere. Securus, inquit, & constanter tunc potero respondere, si hæc duo amoveat à me: potentia videlicet suæ magnitudinem: & horum cruciatuum penas.

Caput X.

Caput XI.

T ADET animam meam vita mea: dimittam adversum me eloquium meum. Loquar in amaritudine anime mee, dicam Deo: Noli me condemnare. Indica mihi, cur me ita judices? Nunquid bonum tibi videtur, si calumniaris me, & opprimas me opus manuum tuarum, & consilium impiorum adjuves? Nunquid oculi carni tibi sunt: aut sicut videt homo, & tu videbis? Nunquid sicut dies hominis dies tui: & anni tui sicut humana sunt tempora: ut quaras iniquitatem meam, & peccatum meum scrupulis? Et scias quia nihil impium fecerim: cum sit nemo qui de manu tua possit eruere. Manus tue Domine fecerunt me, & plasmaverunt me totum in circuitu: & sic repente præcipit me? Memento quæso quod sicut lutum feceris me: & in pulverem reduces me. Nonne sicut lac mulsisti me: & sicut caseum me coagulasti? Pelle & carnibus vestisti me: ossibus & nervis compegisti me. Quod autem dicit, totum se in circuitu factum: contra hæreticos locutus est, qui dicunt animam ab alio Deo factam, & corpus ab altero plasmatum.

Vitam & misericordiam tribuisti mihi: & visitatio tua custodiisti spiritum meum. Licet hæc cæles in corde tuo: tamen scio quia unumversum meministi. Si peccavi, & ad horam perpercisti mihi, cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris? Et si impius fuero, vae mihi est: & si justus. Ipsa anima est vita hic appellata, non vita animæ: quia possunt & actus animæ, vita nuncupari.

Non levabo caput, servatus assidue & miseria. Et propter superbiam. Id est, contractus dolore & tormentis viscerum: caput ad ima depositum elevare non possum, sive consulatione & mærore repletus.

Quasi leonem capies me. Huic ergo bestia, ait Job, assimilas me hominem humilem & abjectum.

Reversisque mirabiliter me crucias. Deum dicebat ad se reverti, quando cum antiquis novis penas & recentiores in suo corpore sentiebat mirabiliter.

Instruas testes tuos contra me. Hoc dicit, quia castigaciones & penas nostræ, testes sunt divinæ justitiæ. Sive cruciatus illius idcirco dictos testes existimo, quia ejulante eo & rugiente, quasi testimonium Deo tormenta reddebant.

Et multiplicasti iram tuam adversum me & pene militans in me. Quare de vulva eduixisti me, qui utinam consumptus essem, ne oculus me videret: Fuissem, quasi non essem de utero translatum ad tumulum. Nunquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? Potest ira Dei diabolus intelligi: cuius ministerio Job acerbos dolores patiebatur. Penæ autem in se militantes dicuntur: quia per quemdam malorum ordinem succedentes, officium committit sibi crudelitatis exercent.

Dimitte ergo me, ut plangam paululum dolorem meum. Id est, requiem ab istis cruciatibus mihi concede, ut plangam aliquantum dolorem penarum mearum quam in corpore meo sustineo, sive quem futurum in inferno perhorresco.

Antequam vadam & non revehar ad terram tenebrarum, & operam vadam & non revehar ad terram tenebrarum: ubi umbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitans. Quod terram inferorum descriperit, nulli dubium est: nullus ordo ibi est vite: tenebrosa est, ut dixi, proculdubio velut carcer, in quem peccatores & impii qui lucem odio habuerunt, ut tenebrarum filii, contrudentur. Quæ terra caliginis mortis operata est: ut clausi in nocte æterna, nullum penitentiam lumen aliquando aspiciant: Ubi est miseris umbra mortis: quæ in hoc loco penæ intelligendæ sunt: quia sicut umbra corporum non sunt longè à corporibus, quæ faciunt umbras: ita penæ non longè à morte sunt, quæ inferunt mortem. Non revertat ad hanc mortalitatem, ubi tanta mala patior. Spiritus divinus, qui est in naribus meis. Quia eum dolorum angustia anhelantem, consolationum robore urgebat. Quis mihi tribuat ut in inferno protegas me, & abscondas donec pertranseat ira tua, & constituas mihi tempus in quo recorderis mei? Furor ire Dei pertranfit, quem Adam peccando promeruit, quando chyrographum in mortem filiorum ejus conscriptum, Christi delevit adventus. Nemini ergo de sanctis mirum videatur, qui adventu Domini sunt absoluti ab inferis, & resurrectionis Christi exemplo in spe beatæ resurrectionis suæ sunt constituti.

R ESPONDENS autem Sophar Naamahites, dixit: Nunquid qui multa loquitur, non audiet: aut vir verborum justificabitur? Veluti si dixisset: Nunquid potest vir verborum admirationi haberi, aut præconio laudis efferi: cum sit ostensione nimie verborum odiosus: sed potius audire debet quæ meretur: ne vanitate elatus, solum se existimet sapientem.

Tibi soli recubunt homines: & cum cæteros irriseris, à nullo confutaberis? Non sunt hæc amicorum solatia, sed hostium tela. Ita ut nunc dicamus de vobis: Filii hominum dentes eorum arma & sagittæ.

Dixisti enim: Purus est sermo meus: & mundus sum in conspectu tuo. Non ita dixit, quod purus esset & mundus: id est, quod cogitationibus & verbis ante Deum immaculatus existeret: sed dixit, nihil impium feci.

Atque utinam Deus loqueretur tecum, & aperiret labia sua tibi. Dixit quali judicio Job debuere condemnari. In loquendo enim vocem Dei, cujus sonum aures suscipiunt, ut arbitrator, voluit indicare. In aperiendis verò labiis, vocis intelligentiam demonstravit.

Ut ostenderet tibi secreta sapientiæ: & quod multiplex esset lex ejus: Cordis ejus abdita & remota judicia, hæc sunt ergo vestigia Dei, cum eum incomprehensibilem intellexeris, & crederis.

Et intelligeres quod multa minora exigaris ab eo, quam meretur iniquitas tua. Hoc est, plura pati debes tormenta, quam te sustinere proclamas.

Forstian vestigia Dei comprehendes: & usque ad perfectum omnipotentem reperies. Vestigia Dei illa sunt, quando dignatione sui hominibus innotescit. Et ideo tunc eum vestigamus, quando se nobis aliquantum manifestare dignatur. Hæc sunt ergo vestigia Dei, cum eum incomprehensibilem intellexeris, & crederis.

Excelsor cælo est: & quid facies? Profundior inferno: & unde cognosces? Longior terra mensura ejus: & latior mari. Si subverterit omnia, vel in unum coarctaverit: quis contradicet ei? vel quis dicere ei potest: cur ita facis? Credimus quod ubique est Deus: & intra eum omnia quæ ab eo creata sunt continentur.

Ipsæ enim novit hominum vanitatem: & videns iniquitatem nonne considerat? Ipse enim novit opera iniquorum, & videns injusta non negligit: quia iniquos & impios vindicat.

Vir vanus in superbiam erigitur: & tanquam pullum onagri se liberum natum putat. Dicit eum pullo onagri similem, effreno scilicet animali & vago: eo quod ita existimet de se Job, qui ad nullum debeat pertinere.

Tu autem firmasti cor tuum: & expandisti ad eum manus tuas. Firmasti cor tuum, ait: non ut satisfaceres Deo per penitentiam, ut auferret plagam hanc pessimam in tuis carnibus sævientem. Expandisti ad eum manus tuas: id est, falsa operum merita, ore vaniloquo dilatasti: quia multis locis, nomine manuum, opera designantur.

Si iniquitatem quæ est in manu tua, abstuleris à te: & non manserit in tabernaculo tuo injustitia. Cum exprobatione arguit Job, dicens: Si iniquitas quæ est in manu operis tui, & injustitia in tabernaculo cordis tui non manserit.

Tunc levare poteris faciem tuam absque macula: & eris stabilis, & non timebis. Sanctam videlicet possidens conscientiam, & liberam ad deprecandum Deum eriges faciem tuam. Cain enim fratericida in terra Naid habitavit: id est, instabilis factus est. Ne ergo & Job ob hujusmodi supplicium, super morte sua perpetuum timorem incurreret: Sophar hortatur eum, dicens: Si hæc feceris, quæ supra diximus eris stabilis. Hoc sanè sciendum, quia est commotio, in qua peccator permanens in facinoribus suis, ante faciem non consistit. Facies tua tanquam aqua pura, & spoliaberis sordibus, & non timebis. Qui est sinceræ & purificatæ mentis, & mundus ab omni sordibus, pertinet vitia: quibus velut exuviis expoliatus, tanquam è tenebris eductus fulgebit: Homo faciem mentis suæ candoris puritate præferens radiantem, populum significat Judæorum, qui Christum patrem quodam modo suum occidit.

Miseria quoque oblivisceris: & quasi aquarum quæ præterierunt, non recorderis. In transitu itaque aquarum, Sophar hoc vult intelligere: quod tam citò possint discedere ab eo dolores, si tamen Job se emendare voluerit, quem-